

นวัตกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน
โรงเรียนปริชานุศาสตร์ จังหวัดชลบุรี

บ้งอร พึ่งกัน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

มิถุนายน 2552

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ บังอร พึ่งกัน ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ดร.สุเมธ งามกนก)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี แอ้มกสิกร)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ดร.สุเทษ ชิตขวงษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธาน
(บาทหลวง ดร.ลือชัย จันทร์ไป๋)

..... กรรมการ
(ดร.สุเมธ งามกนก)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี แอ้มกสิกร)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นุชชา พลิตวานนท์)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี แอ้มกสิกร)

วันที่ ๒๓ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๒

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา

จากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

ประจำภาคปลาย ปีการศึกษา 2551

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์จาก รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี
แย้มกสิกร ดร.สุเมธ งามกนก และดร.สุเทพ ชิตขวงษ์ ที่ได้กรุณาสละเวลาให้คำปรึกษา แนะนำ
ตลอดจนตรวจแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบ
ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.พงศ์ประเสริฐ หกสุวรรณ
รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง ทับศรี รองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม รองศาสตราจารย์
ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย ดร.ประชา อินัง ดร.ศุภชญา โชติประดิษฐ์ ภราดา ดร.วิศิษฐ์ ศรีวิชัยรัตน์
ที่ได้กรุณาช่วยเหลือแนะนำในการสร้าง ตรวจสอบ และแก้ไข เครื่องมือในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ บาทหลวงมานพ ปรีชาวุฒิ ผู้บริหาร เพื่อนครู ที่คอยให้
ความช่วยเหลือ เอื้ออาทร สนับสนุนให้กำลังใจและกำลังใจในการทำวิจัยมาตลอด ทำให้งานวิจัยนี้
สำเร็จได้ด้วยดี

นอกจากนี้ ผู้ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเป็นอย่างดี ตลอดระยะเวลา
ในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร คณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง โรงเรียนปริชานูศาสน์
ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

คุณค่าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชา บิคา มารดา ครู อาจารย์
และท่านผู้มีอุปการะคุณทุกท่าน ที่ได้ให้การอบรมสั่งสอนให้กำลังใจ และช่วยเหลือ ทำให้ผู้วิจัย
ประสบความสำเร็จในการศึกษาครบเท่าทุกวันนี้

บังอร พึ่งกัน

48923639: สาขาวิชา: เทคโนโลยีทางการศึกษา; กศ.ม. (เทคโนโลยีทางการศึกษา)

คำสำคัญ: นวัตกรรมการศึกษา/ การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์/ วินัยในตนเอง/ จิตสาธารณะ/
ใฝ่รู้ใฝ่เรียน

บ้งอร พึ่งกัน: นวัตกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน
โรงเรียนปรีชานุศาสน์ จังหวัดชลบุรี (AN EDUCATIONAL INNOVATION FOR
DEVELOPING DESIRABLE CHARACTERISTICS OF STUDENTS AT PREECHANUSAS
SCHOOL, CHONBURI PROVINCE) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: สุเมธ งามกนก,
กศ.ด., มนตรี เข้มกลีกร, กศ.ด., สุเทพ ชิตยวงษ์, ปร.ด. 165 หน้า. ปีพ.ศ. 2552.

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างนวัตกรรมการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์
ของนักเรียน โรงเรียนปรีชานุศาสน์ จังหวัดชลบุรี โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
(Participatory Action Research : PAR) ใช้การผสมวิธีการในการเก็บข้อมูล โดยเริ่มต้น
จากการประชุมระดมความคิดจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู
ผู้ปกครอง จำนวน 8 คน เพื่อสรรหาแนวคิดในการสร้างนวัตกรรมพัฒนาคุณลักษณะ
ที่พึงประสงค์ วัดระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนก่อนและหลังการพัฒนา กลุ่มตัวอย่าง
ที่ใช้ในการวิจัย คือ ครู ผู้ปกครองและนักเรียน ในระดับช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 243 คน ผู้ให้ข้อมูล
เชิงคุณภาพครั้งสุดท้ายคือ ครู ผู้ปกครองและนักเรียน ระดับช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 18 คน

ผลการวิจัยทำให้เกิดนวัตกรรม การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 6 รูปแบบ ดังนี้
การทำให้เข้าเป็นระบบสถานัน การบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอน การเรียนรู้จากการบริการ
การสร้างระบบค่านิยม การเชิญชวนให้ทำความดี และ การพัฒนาตนเอง

ผลการประเมินระดับคุณลักษณะภายหลังปฏิบัติการใช้นวัตกรรมทำให้นักเรียนมีระดับ
พฤติกรรมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านคุณธรรมเรื่องการมีวินัยในตนเอง ด้านสังคมเรื่อง
การมีจิตสาธารณะ และด้านการเรียนรู้เรื่องการใฝ่รู้ใฝ่เรียน สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .01

48923639: MAJOR: EDUCATIONAL TECHNOLOGY;

M.Ed. (EDUCATIONAL TECHNOLOGY)

KEYWORDS: EDUCATIONAL TECHNOLOGY/ DEVELOPMENT OF DESIRABLE
CHARACTERISTICS/ SELF-DISCIPLINE/ PUBLIC AWARENESS/
CURIOSITY

BANGON PEUNGKAN: AN EDUCATIONAL INNOVATION FOR
DEVELOPING DESIRABLE CHARACTERISTICS OF STUDENTS AT PREECHANUSAS
SCHOOL, CHONBURI PROVINCE. ADVISORY COMMITTEE: SUMET NGAMKANOK,
Ed.D., MONTREE YAMKASIKORN, Ed.D., SUTHEP CHITTAYAWONG, Ph.D. 165 P.
2009.

The purposes of this research was to develop desirable characteristics of students at Preechanusas School, Chonburi Province. A combined research methodology was applied in this study using participatory action research. In the initial stage, a qualitative method was employed for the development of desirable characteristics; a quantitative method was used to measure the level of students' desirable characteristics before and after being developed; and a qualitative method was conducted in the final stage for expositive information. The informants giving major information were teachers, parents and students of Preechanusas School; while the informants giving the first qualitative data included 8 people comprising educational institution committee members, administrators, teachers and parents. The sample used in a quantitative study consisted of 243 teachers, parents, and students in Grade Level 3. Also, the informants giving qualitative information in the final stage consisted of 18 teachers, parents, and students in Grade Level 3.

The findings resulting in an educational innovation for developing a variety of students' desirable characteristics, which was able to activate students' awareness and realization of the value of self – development in the right direction. The results of the development were as follows:

In terms of desirable characteristics in the moral aspect, social aspect, learning aspect, it was revealed that the students had significantly higher self – discipline, public awareness, curiosity than before the development at the level of .01

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดในการวิจัยและพัฒนา	4
นิยามคำศัพท์เฉพาะ	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
นวัตกรรมการศึกษา.....	7
ทฤษฎีพื้นฐานที่ใช้ในการวิจัย.....	14
คุณลักษณะที่พึงประสงค์.....	19
การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR: Participatory Action Research).....	33
การวิจัยแบบผสมผสานวิธีการ	45
สภาพทั่วไปของโรงเรียนปริชาณุศาสตร์ จังหวัดชลบุรี	47
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	48
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	55
ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ.....	55
ขั้นตอนที่ 2 การสร้างนวัตกรรม	56
ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติการใช้นวัตกรรม	63
ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผล.....	72

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย	75
ตอนที่ 1 ผลการเตรียมนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์	75
ตอนที่ 2 ผลการสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์	76
ตอนที่ 3 ผลการปฏิบัติการใช้นวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์	77
ตอนที่ 4 ผลการประเมินผลการใช้นวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์.....	77
5 สรุป และอภิปรายผล	85
สรุปผลการวิจัย.....	85
อภิปรายผลการวิจัย.....	88
ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้.....	93
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	94
บรรณานุกรม.....	95
ภาคผนวก.....	106
ภาคผนวก ก	107
ภาคผนวก ข	112
ภาคผนวก ค	117
ภาคผนวก ง.....	150
ประวัติย่อของผู้วิจัย	165

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 อธิบายความหมายของนวัตกรรมทางการศึกษา.....	10
2-2 แสดงระดับจริยธรรมและขั้นการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ โคลเบอร์ก.....	15
2-3 เปรียบเทียบคุณลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับการวิจัยแบบดั้งเดิม	43
2-4 ประเภทของการออกแบบการวิจัยที่สำคัญ.....	45
3-1 กิจกรรม โครงการและแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาคุณลักษณะ.....	56
3-2 ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์.....	64
4-1 ระดับการประพฤติปฏิบัติคุณลักษณะ โดยประเมินตนเองของนักเรียน	78
4-2 เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับคุณลักษณะ โดยการประเมินตนเองของนักเรียน ...	78
4-3 ระดับการประพฤติปฏิบัติคุณลักษณะ โดยครูเป็นผู้ประเมิน.....	79
4-4 เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับคุณลักษณะ โดยครูเป็นผู้ประเมิน	79
4-5 ระดับการประพฤติปฏิบัติคุณลักษณะ โดยผู้ปกครองเป็นผู้ประเมิน	80
4-6 เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับคุณลักษณะ โดยผู้ปกครองเป็นผู้ประเมิน.....	80
4-7 ระดับการประพฤติปฏิบัติคุณลักษณะ โดยเพื่อนประเมินเพื่อน	81
4-8 เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับคุณลักษณะ โดยเพื่อนประเมินเพื่อน.....	81
4-9 จำนวนผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์.....	82
ข-1 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมิน โดยความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ.....	113
ข-2 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน	116
ง-1 ผลทดสอบความแตกต่างของระดับการประพฤติปฏิบัติคุณลักษณะที่ดี โดยการประเมินตนเองของนักเรียน.....	151
ง-2 ผลทดสอบความแตกต่างของระดับการประพฤติปฏิบัติคุณลักษณะที่ดี โดยครูเป็นผู้ประเมิน	154
ง-3 ผลทดสอบความแตกต่างของระดับการประพฤติปฏิบัติคุณลักษณะที่ดี โดยผู้ปกครองเป็นผู้ประเมิน	157
ง-4 ผลทดสอบความแตกต่างของระดับการประพฤติปฏิบัติคุณลักษณะที่ดี โดยเพื่อนประเมินเพื่อน	160
ง-5 รายชื่องานวิจัยพัฒนานวัตกรรม.....	163

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1-1 กรอบแนวคิดการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนปริชานุศาสตร์	4
2-1 กระบวนการออกแบบและการพัฒนานวัตกรรม	13
2-2 แสดงความสัมพันธ์ก่อนทำการวิจัยและหลังทำวิจัยของผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วม	34
2-3 แผนภูมิวงจรกระบวนการวิจัย PAR	41
3-1 ขั้นตอนการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม ด้านสังคม ด้านการเรียนรู้	74
ก-1 กรอบแนวคิดการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนปริชานุศาสตร์	129
ก-2 ลำดับขั้นตอนของการดำเนินงานพัฒนาและประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักเรียน	134
ก-3 ลำดับขั้นของการวิจัยพัฒนานวัตกรรม	141